فصلنامه مددکاری اجتماعی
و
بهزیستی اجتماعی

بررسی رابطه ابراز وجود و هوش هیجانی با تاب‌آوری در زنان سرپرست خانوار مددجویان بهزیستی شیراز

منا قریشی[۱]، سمیه افشین[۲]، بهرام بابایی‌زاده[۳]

شماره ۱
سال اول
پاییز ۱۴۰۰

چکیده

مقدمه: هدف از تحقیق حاضر، بررسی رابطه ابراز وجود و هوش هیجانی با تاب‌آوری زنان سرپرست خانوار مددجویان بهزیستی طراحی و اجراء شد. جامعه آماری در این پژوهش شامل کلیه زنان سرپرست خانوار مددجویان بهزیستی شیراز به تعداد ۱۶۷۹ نفر(۳۷۳ نفر عضو خیریه، ۲۸۶ نفر مجتمع غیر دولتی و ۱۰۳۸ نفر عضو کلینیک) (استعلام از سایت اداره بهزیستی شهر شیراز) در ۱۳۹۹ بود.

از بین جامعه آماری تعداد ۱۲۱ نفر از زنان سرپرست خانوار با استفاده از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای به عنوان نمونه انتخاب شدند، افراد نمونه پرسشنامه‌های ابراز وجود، هوش هیجانی، تاب‌آوری را تکمیل نمودند. سپس اطلاعات بدست آمده با استفاده از روش ازمون همبستگی پیرسون جهت بررسی رابطه بین متغیرها با استفاده از نرم افزار spss نسخه ۲۴ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت، نتایج نشان داد که ابراز وجود و هوش هیجانی با متغیرتاب‌آوری زنان سرپرست خانوار رابطه دارد.

کلیدواژه‌ها: ابراز وجود، هوش هیجانی، تاب‌آوری، زنان سرپرست خانوار، مددجویان بهزیستی

۱. دکترا روانشناسی، گروه روانشناسی، واحد ارسنجان، دانشگاه آزاد اسلامی، ارسنجان، ایران
Student_psychology!@yahoo.com, 09173194421

۲ دانشجو کارشناسی ارشد، گروه روانشناسی، واحد ارسنجان، دانشگاه آزاد اسلامی، ارسنجان، ایران

۳. کارشناسی ارشد، گروه روانشناسی، واحد شیراز، دانشگاه علمی کاربردی، شیراز، ایران

[Downloaded from swasw.socialwork.ir on 2026-11-17]

مقدمه

زنان سرپرست خانوار زنانی هستند که بدون حضور منظم یا حمایت یک مرد بزرگسال، سرپرستی خانواده و مسئولیت اداره‌ی اقتصادی خانواده را به دوش دارند و تصمیم‌گیری‌های عمده و حیاتی به عهده‌ی آنان است. زنان سرپرست خانوار از همان زمان که همسر خود را به هر دلیلی از دست می‌دهند، مجبور به ایفای نقش چندگانه‌ای می‌شوند که در تعارض با یکدیگر قرار دارند (خسروی، ۱۳۸۷). و به دلیل تجربه فشارهای مداوم و مزمن در معرض مشکلات روان شناختی قرار دارند.

یکی از این متغیرهای تاثیرگذار تاب‌آوری[1] به عنوان یکی از سازه‌های مهم روانشناسی مثبت گرا می باشد. در سال های اخیر رویکرد روان‌شناسی مثبت گرا با تمرکز بر کمک به افراد دارای شخصیت سالم و شکوفاسازی قابلیت‌های انسانی پا به صحنه گذاشته است (لوتانز، اولیو، اوی و نورمن[2]، ۲۰۰۷). روانشناسی سلامت به دنبال شناسایی سازه‌ها و روش‌هایی است که منجر به بهزیستی و شادکامی انسان می گردد. گرایش به پژوهش در ارتباط با حفظ تفکر خوشبینانه علیرغم وجود رویدادهای منفی هر روز بیشتر می‌شود. پژوهش‌هایی که بررسی نیازهای زنان سرپرست خانوار به منظور توانمندسازی آنان صورت گرفته، نشان داد که نیاز به خدمات روانشناسی و توانمند کردن آن‌ها در زمینه روانی و اجتماعی اهمیت فراوان دارد (قاسمی و خانی، ۱۳۸۶). بنابراین لازم است که آنان مهارت‌ها و توانایی‌های لازم برای مواجهه با چالش‌ها و مشکلات ناشی از پذیرش مدیریت خانواده را دارا باشند و در این میان، برخورداری از ابراز وجود[3] و هوش هیجانی[4]، تعیین‌کننده چگونگی مقابله آنان با چالش‌های پیش رویشان است.

ابراز وجود بهترین روش برای دست یافتن به روابط بین فردی رضایت‌بخش است. ابراز وجود محور رفتارهای بین فردی، کلید برقراری رابطه انسانی با دیگران و روشی برای ابراز وجود به طور صریح، مستقیم و مناسب است (آلبرتی و آمونز[5] ۲۰۰۱). همچنین هوش هیجانی جدیدترین تحول در زمینه فهم ارتباط میان تعقل و هیجان است. علی‌رغم دیدگاه‌های اولیه نگاه واقع بینانه به ماهیت انسان نشان می دهد که انسان نه منطق صرف است و نه احساس و هیجان صرف، بلکه ترکیبی از هر دو است. اصطلاح هوش هیجانی اولین بار در سال ۱۹۹۰ و به عنوان شکلی از هوش

1. Resilience
2. Luthans, F., Avolio, B. J., Avey, J. B., & Norman, S. M
3. Assertive
4. Emotional intelligence
5. Albert And The Amoonz

[Downloaded from swasw.socialwork.ir on 2026-11-17]

اجتماعی مطرح شد که شامل توانایی کنترل احساسات و هیجانات خود و دیگران، پذیرش دیدگاه‌های سایر افراد و کنترل روابط و توانش‌های اجتماعی است. کربلایی هرفته و مددی (۱۳۹۹) پژوهشی با عنوان بررسی ارتباط هوش هیجانی و استرس شغلی با تاب‌آوری و شادکامی انجام دادند. نتایج این پژوهش نشان داد که بین هوش هیجانی و تاب‌آوری رابطه مثبت و معناداری وجود دارد یعنی با افزایش نمره هوش هیجانی میزان تاب‌آوری افزایش می یابد. همچنین مشاهده شد که با افزایش استرس شغلی تاب‌آوری کاهش می یابد. از طرفی مشخص شد که بین تاب‌آوری و شادکامی نیز رابطه مثبت معناداری وجود دارد.وطن دوست و همکاران (۱۳۹۸) پژوهشی با عنوان نقش واسطه‌ای تاب‌آوری و رفتارهای سلامت در رابطه هوش هیجانی و سازگاری اجتماعی انجام دادند. نتایج روش آماری معادلات ساختاری نشان داد که رابطه‌ی بین هوش هیجانی و سازگاری اجتماعی از طریق تاب‌آوری و رفتارهای سلامت به طور نسبی میانجیگری می‌شود.

توفیقی و حسینی (۱۳۹۸) پژوهشی با عنوان بررسی رابطه بین هوش هیجانی و تاب‌آوری کارکنان بهزیستی شهر دهدشت که بین خرده مقیاس خودکنترلی و تاب‌آوری ارتباط مثبت و معناداری وجود دارد و خرده مقیاس خودآگاهی توان پیش بینی تاب‌آوری را داشت. امیری (۱۳۹۸) پژوهشی با عنوان رابطه هوش هیجانی با تاب‌آوری و عملکرد شغلی معلمان آموزش و پرورش ناحیه دو ساری انجام داد. نتایج نشان داد بین هوش هیجانی و ابعاد آن (خودآگاهی، خود مدیریتی، آگاهی اجتماعی و مدیریت روابط) با تاب‌آوری و عملکرد شغلی معلمان آموزش و پرورش ناحیه دو ساری رابطه مثبت و معناداری وجود دارد.

بنابراین با توجه به مطالب گفته شده هدف پژوهش حاضر بررسی رابطه ابراز وجود و هوش هیجانی با تاب‌آوری در زنان سرپرست خانوار مددجویان بهزیستی شیراز می باشد. و به عبارتی در پی پاسخ به این سوال است که آیا بین ابراز وجود و هوش هیجانی باتاب‌آوری زنان سرپرست خانوار مددجویان رابطه وجود دارد؟

روش‌شناسی

تحقیق حاضر از نوع توصیفی همبستگی می باشد که منظور بررسی رابطه ابراز وجود و هوش هیجانی باتاب‌آوری زنان سرپرست خانوار مددجویان بهزیستی شیراز در سال ۱۳۹۹ طراحی و اجراء شده است.

جامعه آماری در این پژوهش شامل کلیه زنان سرپرست خانوار مددجویان بهزیستی شیراز در سال ۱۳۹۹ بود.

نمونه آماری این پژوهش از میان کلیه زنان سرپرست خانوار مددجویان بهزیستی شیراز به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای (در نمونه‌گیری خوشه‌ای یک مرحله‌ای، عمل نمونه‌گیری با استفاده ازخوشه فقط یک مرتبه و در مرحله اول،

شماره ۱
سال اول
پاییز ۱۴۰۰

[Downloaded from swasw.socialwork.ir on 2026-11-17]

انتخاب و عناصر خوشه‌های انتخاب شده استفاده می‌شود) تعداد ۱۲۱ نفر انتخاب و آزمون انجام شد.

ابزارهای پژوهش

-پرسشنامه تاب‌آوری:

برای سنجش تاب‌آوری مقیاس تاب‌آوری کانر ودیویدسون[1] (۲۰۰۳)، استفاده خواهد شد. کانرودیویدسون این پرسشنامه را با بازبینی منابع پژوهش (۱۹۷۹- ۱۹۹۱) در زمینه تاب‌آوری تهیه نمودند (به نقل از کرمی، و بزرگ منش، ۱۳۹۲).

روایی و پایایی:

روایی پرسشنامه به روش تحلیل عوامل و روایی همگرا و واگرا و پایایی به روش بازآزمایی و آلفای کرونباخ توسط سازمان سازندگان آزمون در گروههای مختلف احراز گردیده است که همگی معنادار می‌باشد پایایی مقیاس توسط جوکار (۱۳۸۶) به روش آلفای کرنباخ ۰/۹۳ گزارش شده است که کاملاً منطبق با پایایی گزارش شده توسط سازندگان مقیاس بوده است.

محمدی (۱۳۸۵) پایایی این مقیاس را به روش آلفای کرنباخ ۰/۸۹ و ضریب همبستگی هر نمره با نمره کل را بین ۰/۴۱ تا ۰/۶۴ نشان داد. یافته‌ها نشان می‌دهد که این مقیاس از پایایی و روایی بالایی برخوردار است. در پژوهش حاضر پایایی پرسشنامه با استفاده از آلفای کرونباخ محاسبه و برابر ۰/۷۵ بدست آمد.

-پرسشنامه رگه هوش هیجانی (پترایدز و فارنهام، ۲۰۰۶)

معرفی پرسشنامه:

پرسشنامه رگه هوش هیجانی پترایدز و فارنهام یک مقیاس خود- سنجی است. فرم اصلی و نخستین آن دارای ۱۴۴ ماده و ۱۵ زیر مقیاس است. فرم کوتاه این پرسشنامه از ۳۰ ماده تشکیل شده است که به هر سوال در یک مقیاس هفت درجه‌ای از کاملا موافقم تا کاملا مخالفم نمره داده می‌شود.

جدول ۲: میزان نمرات پرسشنامه

حد پایین نمره	حد متوسط نمره	حد بالای نمره
۳۰	۹۰	۲۱۰

مولفه و سوالات مربوط به هر مولفه:

گویه‌های مؤلفه‌ها: خوشبینی: ۲۲ و ۲۴

خودآگاهی: ۱ و ۳ و ۴ و ۵ و ۹ و ۱۲ و ۱۳ و ۱۵ و ۲۷ و ۲۹ و ۳۰

1. Coner & Davidson

[Downloaded from swasw.socialwork.ir on 2026-11-17]

درک، ارزیابی و مهار عواطف و هیجان‌های خود و دیگران: ۲ و ۶ و ۱۱ و ۱۷ و ۱۹ و ۲۱ و ۲۳ و ۲۶
مهارت‌های اجتماعی: ۷ و ۸ و ۱۰ و ۱۴ و ۱۶ و ۱۸ و ۲۲ و ۲۵ و ۲۸

روایی و پایایی:
نتایج تحلیل عاملی به روش بیشینه درست نمایی نشان دادند که پرسشنامه رگه هوش هیجانی (پترایدز و فارنهام، ۲۰۰۱) از چهار عامل درک و ارزیابی عواطف خود و دیگران، خوش‌بینی، خودآگاهی و مهارت‌های اجتماعی تشکیل شده است و عوامل عمده موجود در ساخت نظری، سازه هوش هیجانی را می‌سنجد. همبستگی‌های بالا بین نمره‌های دو مقیاس (باهوش هیجانی شرینگ)، روایی همگرای آن را تایید کردند. اعتبار مقیاس با روش‌های همسانی درونی و بازآزمایی به ترتیب برابر با ۰,۷۶ به دست آمد. در پژوهش حاضر پایایی پرسشنامه با استفاده از آلفای کرونباخ محاسبه و برابر ۰/۷۹ بدست آمد.

-پرسشنامه ابراز وجود
این پرسشنامه توسط گمبریل و ریچی[1] (۱۹۷۵) ساخته شده است و دارای چهل سؤال است. هر سؤال بیان کننده یک موقعیت است که آزمودنی بایستی درجه نگرانی و احتمال پاسخ خود را در قبال هر سؤال مشخص سازد.

مولفه‌های پرسشنامه:
میزان ناراحتی فرد
احتمال بروز رفتارهای جرات ورزانه

نمره‌گذاری پرسشنامه :
هر سؤال دارای ۵ گزینه می باشد که به ترتیب بصورت خیلی زیاد=۵، زیاد=۴، متوسط=۳، کم-۲، خیلی کم=۱، نمره گذاری می‌شود.

جدول ۳: میزان نمرات پرسشنامه

حد پایین نمره	حد متوسط نمره	حد بالای نمره
۴۰	۱۲۰	۲۰۰

روایی
روایی این آزمون را متخصصان دانشگاه علوم تربیتی و روان‌شناسی علامه طباطبایی و دانشگاه

1. gamberil & richi

شماره ۱
سال اول
پاییز ۱۴۰۰

[Downloaded from swasw.socialwork.ir on 2026-11-17]

اصفهان در سال ۷۴-۷۵ بررسی و روایی محتوای آن را تأیید کردند (صادق زاده و همکاران، ۱۳۹۰). روایی محتوایی این پرسشنامه در پژوهش در پژوهش سلیمانی دینانی و همکاران (۱۳۹۰) به تائید متخصصان علوم تربیتی دانشگاه اصفهان رسیده است.

پایایی

گمبریل و ریچی (۱۹۷۵) معتقدند از نظر میزان اعتبار، همبستگی زیادی بین ماده‌های ین آزمن با یکدیگر وجود دارد. اعتبار عاملی ماده‌های مختلف آزمون اصلی به وسیله آن‌ها بین ۰/۳۹ تا ۰/۷۰ و ضریب پایایی این آزمون ۰/۸۱ گزارش شده است.. همچنین ضریب پایایی این آزمون در پژوهش توزنده جانی و همکاران (۱۳۸۶) برای درجه ناراحتی ۰/۷۱ و برای احتمال بروز رفتار ۸۸/ بدست آمده است. در پژوهش حاضر پایایی پرسشنامه با استفاده از آلفای کرونباخ محاسبه و برابر ۰/۸۲ بدست آمد.

یافته‌ها:

-مشخصات دموگرافیک

به منظور شناخت ویژگی‌های افراد مشارکت کننده، نتایج اطلاعات جمعیت شناختی مورد بررسی قرار گرفت، لذا نتایج در جدول (۱) ارائه می گردد.

جدول ۱ : توزیع پاسخگویان بر اساس اطلاعات جمعیت‌شناسی

		فراوانی	درصد%
طبقه سنی	۴۱-۳۰	87	71.9
	۵۳-۴۲	27	22.3
	۶۵-۵۴	7	5.8
	کل	۱۲۱	۱۰۰
میزان تحصیلات	دیپلم و کمتر	95	78.5
	فوق دیپلم	21	17.4
	لیسانس	4	3.3
	فوق لیسانس و بالاتر	1	.8
	کل	۱۲۱	۱۰۰

نتایج جدول ۱ نشان می‌دهد، از نظر طبقه سنی، پاسخگویان سن ۳۰ تا ۴۱ سال با بیشترین فراوانی (۸۷ نفر به میزان ۷۱/۹٪) و پاسخگویان سن ۵۴ تا ۶۵ سال با کمترین فراوانی (۷ نفر به میزان ۵/۸٪) و همچنین از نظر میزان تحصیلات، پاسخگویانی که دارای مدرک فوق لیسانس و بالاتر می باشند، با کمترین فراوانی (۱ نفر به میزان ۸ ٪) و پاسخگویانی

[Downloaded from swasw.socialwork.ir on 2026-11-17]

که دارای مدرک دیپلم و کمتر می‌باشند، با بیشترین فراوانی (۹۵ نفر به میزان ۷۸/۵٪) در این تحقیق شرکت نموده‌اند.

روش تجزیه و تحلیل داده‌ها:

سوال پژوهش: آیا بین ابراز وجود و هوش هیجانی باتاب‌آوری زنان سرپرست خانوار مددجویان رابطه وجود دارد؟

			۱	۲	۳
۱.	میزان ناراحتی فرد	r	1		
۲.	اعمال برور رفتارهای جرآت ورزانه	r	-۰/۱۱۴	1	
۳.	تاب آوری	r	-0/333**	0/296**	1

* : نشانه سطح معنی داری ۰/۵۰ ** : نشانه سطح معنی داری ۰/۱۰ تعداد نمونه : ۱۲۱ نفر

نتایج جدول ۴ نشان می دهد، از بین مولفه‌های ابراز وجود، (مولفه میزان ناراحتی فرد با ضریب ** r = -۰/۳۳۳، بصورت معکوس در سطح ۰/۰۱، و مولفه اعمال برور رفتارهای جرآت ورزانه با ضریب ** r = ۰/۲۹۶ بصورت مثبت در سطح ۰/۱۰) وتاب‌آوری رابطه معنادار برقرار گردیده است، این رابطه ها نشان دهده این است که، با افزایش میزان ناراحتی فرد،تاب‌آوری در بین زنان روند کاهشی و با افزایش اعمال برور رفتارهای جرآت ورزانه، تاب‌آوری در بین زنان روند افزایشی داشته است.

نتایج آماری همبستگی (رابطه) بین متغیرهای ابراز وجود و تاب‌آوری در جدول زیر ارائه می‌گردد.

جدول ۵ : ماتریس همبستگی بین مولفه‌های ابراز وجود و تاب‌آوری

			۱	۲	۳
۱.	میزان ناراحتی فرد	r	1		
۲.	اعمال برور رفتارهای جرآت ورزانه	r	-۰/۱۱۴	1	
۳.	تاب آوری	r	-0/333**	0/296**	1

* : نشانه سطح معنی داری ۰/۵۰ ** : نشانه سطح معنی داری ۰/۱۰ تعداد نمونه : ۱۲۱ نفر

نتایج جدول ۵ نشان می دهد، از بین مولفه‌های ابراز وجود، (مولفه میزان ناراحتی فرد با ضریب ** r = -۰/۳۳۳، بصورت معکوس در سطح ۰/۱۰، و مولفه اعمال برور رفتارهای جرآت ورزانه با ضریب ** r = ۰/۶۹۲ بصورت مثبت در سطح ۰/۱۰) وتاب‌آوری رابطه

شماره ۱
سال اول
پاییز ۱۴۰۰

[Downloaded from swasw.socialwork.ir on 2026-11-17]

معنادار برقرار گردیده است، این رابطه ها نشان‌دهده این است که، با افزایش میزان ناراحتی فرد،تاب‌آوری در بین زنان روند کاهشی و با افزایش اعمال برور رفتارهای جرآت ورزانه،تاب‌آوری در بین زنان روند افزایشی داشته است.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف از تحقیق حاضر، بررسی رابطه ابرازوجود و هوش هیجانی باتاب‌آوری زنان سرپرست خانوار مددجویان بهزیستی طراحی و اجراء شد. جامعه آماری در این پژوهش شامل کلیه زنان سرپرست خانوار بعنوان مددجویان بهزیستی شهر شیراز در سال ۹۹- ۱۳۹۸ بود. از بین جامعه آماری تعداد ۱۲۱ نفر از زنان سرپرست خانوار با استفاده از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای بعنوان نمونه انتخاب شدند، افراد نمونه پرسشنامه‌های ابراز وجود، هوش هیجانی،تاب‌آوری را تکمیل نمودند. سپس اطلاعات بدست امده با استفاده از روش ازمون همبستگی پیرسون جهت بررسی رابطه بین متغیرها با استفاده از نرم افزار spss نسخه ۴۲ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. می‌توان نتیجه گرفت که، از متغیرهای به کار رفته در پژوهش حاضر، بر اساس سوال پژوهش، بین متغیر ابرازوجود بر اساس مولفه‌های (میزان ناراحتی فرد، اعمال برور رفتارهای جرآت ورزانه) باتاب‌آوری به ترتیب رابطه منفی، رابطه مثبت برقرار گردید و بین متغیر هوش هیجانی بر اساس مولفه‌ها خوش بینی، خوداگاهی، مهارت های اجتماعی باتاب‌آوری رابطه مثبت برقرار گردید.

جهت تبیین سوال پژوهش می توان بیان کرد، ابراز وجود بهترین روش برای دست یافتن به روابط بین فردی رضایت‌بخش است و همچنین محور رفتارهای بین فردی، کلید برقراری رابطه انسانی با دیگران با ابراز وجود ارتباط دارد و کسانی که از ابراز وجود و یا از جرأت‌مندی و توانایی بالایی برخوردار باشند می‌توانند از حقوق خود و بدون تجاوز به حقوق دیگران دفاع نمایند و به فرد اجازه می دهد که در مقابل سختی‌ها و ناملایمات زندگی تصمیم گیری نموده و آرامش را در خود حس کند و امکان دستیابی به روابط صادقانه را با دیگران افزایش دهد، با این روند فرد احساس بهتری درباره خود داشته و به موقعیت های روزمره تسلط بیشتری پیدا می کند

همچنین هوش هیجانی جدیدترین تحول در زمینه فهم ارتباط میان تعقل و هیجان است. علی‌رغم دیدگاه‌های اولیه نگاه واقع بینانه به ماهیت انسان نشان می‌دهد که انسان نه منطق صرف است و نه احساس و هیجان صرف، بلکه ترکیبی از هر دو است و هوش هیجانی موجب می‌گردد توانایی کنترل احساسات و هیجانات توسط افراد، پذیرش دیدگاه‌های سایر افراد و کنترل روابط و توانش های اجتماعی بوجود اید. افرادی که واجد هوش هیجانی هستند سعی می‌کنند عاطفه و احساس خود را در جهت هدایت رفتار، افکار، ارتباط موثر با دیگران و استفاده از زمان و چگونگی انجام دادن کارها بکار گیرند و با مشکلات احتمالی اماده شوند.

[Downloaded from swasw.socialwork.ir on 2026-11-17]

منابع

۱. امیری, صدیقه (۱۳۹۸). رابطه هوش هیجانی با تاب‌آوری و عملکرد شغلی معلمان آموزش و پرورش ناحیه دو ساری، چهارمین کنفرانس ملی رویکردهای نوین در آموزش و پژوهش، محمودآباد، آموزش و پرورش مازندران.

۲. بولتون، رابرت. (۱۳۸۱). روانشناسی روابط انسانی (مهارت های مردمی). ترجمه حمید رضا سهرابی و افسانه حیات روشنایی. تهران: رشد.

۳. توفیقی، رضا، حسینی، سیدمحمود و حسینی، فاطمه (۱۳۹۸). بررسی رابطه بین هوش هیجانی و تاب‌آوری کارکنان بهزیستی شهر دهدشت، پنجمین کنفرانس ملی نوآوری‌های اخیر در روانشناسی،کاربردها و توانمندسازی با محوریت رواندرمانی، تهران، دانشگاه شمس گنبد و با حمایت انجمن‌ها و گروه‌های آموزشی دانشگاه‌های کشور.

۴. قربانی, زهرا؛ ساسان باوی و بهمن نظرزاده (۱۳۹۵). اثر بخشی آموزش مهارت مدیریت خشم و ابراز وجود بر تاب‌آوری و سازگاری اجتماعی معتادان شهر آبادان ۹۴، سومین کنفرانس بین‌المللی نوآوری‌های اخیر در روانشناسی، مشاوره و علوم رفتاری، تهران، موسسه آموزش عالی نیکان.

۵. کلنیک، کریس. (۱۳۸۲). رویارویی با چالش‌های زندگی و فن آوری، ترجمه و نگارش علی محمد گودرزی. تهران : رسا

۶. گلمن، دانیل؛ بویاتزیس، ریچارد؛ مک‌کی، آنی. (۱۳۸۵). هوش هیجانی در مدیریت و رهبری سازمانی (ترجمه: بهمن ابراهیمی). انتشارات سازمان مدیریت صنعتی.

۷. نصیری, محمد و فریده حمیدی (۱۳۹۵). اثربخشی آموزش ابراز وجود بر تاب‌آوری دانش آموزان متوسطه، سومین کنفرانس ملی روانشناسی و علوم تربیتی، شادگان، دانشگاه آزاد اسلامی واحد شادگان.

۸. وطن دوست, معصومه؛ باقریان، فاطمه و شکری، امید (۱۳۹۸). نقش واسطه‌ای تاب‌آوری و رفتارهای سلامت در رابطه هوش هیجانی و سازگاری اجتماعی، سومین کنفرانس بین المللی نوآوری و تحقیق در علوم تربیتی، مدیریت و روانشناسی، تهران، دبیرخانه دائمی کنفرانس.

9. Herbst, C. M. (2012). Footloose and fancy free? Two decades of single mothers' subjective well-being. Social Service Review, 86(2), 189-222.

10. Kroner, H. W., and Handel, C. (2011). " Trait anxiety, state anxiety and

11. coping behavior as predictors of athletic performance". Journal of Anxiety

12. research, 1, pp:225-234

[Downloaded from swasw.socialwork.ir on 2026-11-17]